1893 - 1963

70-ЛІТТЯ ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5237

РІК LXX. Ч. 111. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го ЧЕРВНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 13, 1963 No. 111. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОВІДАЄ ЗАКОННЕ ЗРІВНЯННЯ ВСІХ ГРОМАДЯН

АЛАБАМСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВПИСАВ 2 НЕГРІВ ВСУПЕРЕЧ ОПОЗИЦІЇ ГУБЕРНАТОРА

Вашингтон. — Президент Кеннеді 11-го червня цього року о год. 8-ій ввечері звернувся до американського народу з промовою, в якій заповів, що він в найближчий тиждень внесе до Конґресу законопроєкт про те, щоб зрівняти всіх громадян, без огляду на расу і кольор шкіри, в школах, готелях, ресторанах, парках та в користуванні всіми публічними засобами. Президент заявив, що американський нарід стоїть перед поважною „моральною кризою", якщо не розв'яже расової проблеми та не зліквідує расових упереджень у всіх ділянках. Промову Президента передавали в радіових і телевізійних програмах. Президент виголосив її після того, як він мусів видати наказ про вислання федерального війська до Тускалюзи в Алабамі, щоб вможливити впис двох негритянських студентів до університету. Ці студенти — Вівіян Мелон і Джеймс Гуд — вписалися до Алабамського університету тоді, коли прибув відділ Крайової Ґвардії, яка була вже під федеральною командою, під командою генерала бриґади Генрі В. Ґреґема перед університетський будинок. Генерал зголосив губернаторові Джорджові С. Воллесові, що він має „обов'язок сказати йому, щоб відійшов від дверей". Губернатор послухав наказу війська, заявивши, що не може виступати проти збройної сили ЗДА. Він не слухав представників федеральної влади, бо, на його думку, ця влада не має права вмішуватися до стейтових справ. Губернатор Воллес відчитав свою заяву про те, що федеральний суд не має права видавати наказу про сеґреґацію школи в Алабамі, і після того від'їхав із своїми співробітниками до Монтґомері. Цікаве те, що студенти і студентки Алабамського університету зовсім не протестували проти допущення негрів до університету, і в кафетерії, куди ввійшла негритянка студентка Мелон чути було прихильні голоси про неї білих студенток. Президент у своїй промові заявив, що треба зліквідувати всі кривди, які терпить негритянське населення. Це відноситься головно до шкільництва і до приймання до праці. Число безробітних між чорними є більше, як між білими; негритянські учні в більшому числі як білі не кінчають шкіл. Губернатор Воллес стояв при дверях до реєстраційного бюра Алабамського університету і особисто не впустив негритянських студентів до університетського будинку. Студентка Мелон відійшла перша до гуртожитка а за нею відійшов студент Дж. Гуд. Прокуратор Мекон Вікер із двома іншими урядовцями прочитав проклямацію Президента і просив Воллеса не перешкаджати негритянським студентам вписатися до університету. Президент заявляв у проклямації, що він на основі влади, що йому дає конституція і закони ЗДА наказує губернаторові стейту Алабами та всім іншим заанґажованим в цій справі особам не противитись справедливості та припинити незаконні дії. На слова заступника головного прокуратора ЗДА Ніколаса Каценбаха, тричі повторювані, щоб губернатор відійшов від дверей, Воллес тричі неґативно зареаґував і не вступився з-перед університетського будинку. Проклямація Президента була конечним кінцевим кроком до того, щоб Президент міг ужити федерального війська. Президент запросив до Білого Дому коло 300 представників зорганізованого робітництва на четвер 13-го червня, щоб з ними обговорити справу скасування расової дискримінації, де вона існує, при прийманні робітників до праці. Президент цю справу обговорював вже із представниками працедавців посадниками міст та губернаторами. В найближчому місяці Президент має обговорювати расову проблему в цій країні із представниками різних віровизнань. 11 червня Кеннеді конферував в справі нового закону про охорону громадянських справ із демократичними і республіканськими конґресовими провідниками в Білому Домі. Президент має переслати окреме звернення в цій справі Конґресові в найближчому тижні. Демократи сподіваються, що цей закон буде ухвалений. Становище республіканців не є відоме. Вони самі хотіли б переформувати свій проєкт в цій справі.

Губернатор Гюз проголосив „Братерський Тиждень" в Ню Джерзі

Губернатор Гюз підписує проклямацію „Братерського Тижня". Сидять (зліва): віце-президент Братерського Конґресу стейту Ню Джерзі і головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, губенатор Гюз, президент Братерського Конґресу Ню Джерзі та директор „Синів Норвеґії" Стін Джекобсон. Стоять (зліва): секретар словацького „Сокола" Джан М. Бабушка, секретар „Синів Польщі" Джеймс М. Ґорні та репрезентант Лютеранської Асоціяції, колишній президент Братерського Конґресу Ню Джерзі Роберт Шуман.

Трентон, Н. Дж. — Цей тиждень, що почався 9-го червня і триває до 15-го червня, є в стейті Ню Джерзі „Братерським Тижнем" для підкреслення та популяризації тих ідей і тієї праці, що визнають, пропаґують і виконують такі братерські забезпеченеві організації, як Український Народний Союз. Проклямацію цього тижня братерським підписав губернатор стейту Ричард Гюз 4-го червня в стейтовому капітолі в Трентоні в присутності репрезентантів братерського руху, названих в підписі під фотознімкою вгорі. У підписаній губернатором проклямації м. і. сказано: „Тому, що Крайовий Братерський Конґрес Америки досі влаштовував спеціяльні Братерські Тижні для поширення загальної свідомости щодо діяння й ідей братерської запомогової системи, і тому, що ця система є вірним оборонцем нашої форми влади та її основ, як і тому, що День Прапору, який припадає 14-го червня, має спеціяльне значення для всіх фратерністів, тому я, Ричард Гюз, губернатор стейту Ню Джерзі, проголошую тиждень від 9 до 15-го червня 1963 року як Братерський Тиждень в Ню Джерзі та закликаю громадян стейту піддержати його участю у братерських діяннях впродовж цього тижня, щоб усвідомити собі знамениті цілі товариств у системі братерського забезпечення".

Продовжуються приготування до вибору нового Папи

Рим. — Продовжуються технічні і ділові приготування до вибору нового Папи, які розпочнуться 19-го ц. м., при чому перше голосування над кандидатами передбачене на передполудне 20-го ц. м. Понад 200 робітників працюють над докладним відсепаруванням Сикстинської каплиці, де буде відбуватися „конкляве". Тому, що більшість кардиналів це старші віком люди, то робітники зрівнюють підлогу з рівнем головного вівтаря в Сикстинській каплиці, як також зрівнюють одинокий, що буде доступний вихід з каплиці до сусідньої так званої Королівської залі, щоб не треба було кардиналам ступати по сходах. Інші робітники заінсталювали вже в Сикстинській каплиці традиційну залізну піч, величиною тільки на три стопи, в якій спалюватимуть виборчі картки. Через дах Сикстинської каплиці спущено вже до тієї печі довгу руру-комін із білого металу. Офіційно Ватикан заперечив газетну вістку, наче б світляні сиґнали мали заступити традиційні гасла — чорний або білий дим з тієї печі на знак неґативного чи позитивного висліду голосування. Заінстальовано теж 82 фотелі для кардиналів, членів „конкляве", дармащо напевне не буде повного кворуму кардиналів. Однак число приявних у Римі кардиналів збільшується з кожним днем. В понеділок 10 червня в конференції кардиналів під проводом декана Святішої Колеґії кардинала Тіссерана взяли участь 53 кардинали, між ними всі князі церкви з ЗДА. В той день з Варшави виїхав до Риму польський кардинал Стефан Вишинський. При цій нагоді пригадують, що 27-го травня ц. р. кард. Вишинський вперше за останніх 5 років перевів нараду з Владиславом Гомулкою, комуністичним диктатором в Польщі.

Три азійські держави плянують союз проти комуністичного Китаю

Маніля. — Маляйська Федерація, Філіпіни і Індонезія погодились на конференції своїх міністрів закордонних справ, що відбулася в столиці Філіппін Манілі, щоб президенти тих країн, маляйський князь Абдул Рахман, індонезійський Сукарно і філіппінський Діосдадо Мацапаґаль створили „Раду порозуміння", яка стояла б у постійному взаємному зв'язку в найважливіших справах Південної Азії та Океанії, в першу чергу в справі загрози, яка існує від „китайського експансіонізму". Згадана вгорі конференція міністрів закордонних справ була спершу скликана задля обміркування проєкту створення нової держави Маляйзія, що мала б складатися з Маляйської Федерації, Сінґапуру, Північного Борнео і Сараваку в Океанії, але в ході дебат над цією справою комуно-китайська експанзія стала першим предметом уваги. Виявилося теж, що Індонезія і Філіппіни головно тому були опозиційні до проєкту держави Маляйзії, бо лякалися, що китайці в усіх її складових частинах становитимуть поважну силу, яка сприятиме імперіялізмові комуністичного Китаю. Сенсаційний момент в цій історії той, що Індонезія підкреслювала до цього часу свій „невтралізм", Сукарно їздив до Пейпінґу і недавно гостював з найбільшими парадами комуно-китайського „президента" Лію Шао-чі і ось таки прозрів настільки, що шукає в прозахідних країнах Філіппінах і Маляях союзників проти „заприязненого" Пейпінґу.

МЕКМІЛЛЕН БОРЕТЬСЯ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ СВОГО УРЯДУ В БРИТАНІЇ

Лондон. — Британський прем'єр Гарольд Мекміллен, вірний своїй вдачі борця за свої переконання, рішуче відкидає закиди, зґолошувані на його адресу за провини свого недавнього міністра військових справ Джона Профумо, який своїм близьким знайомством з моделькою Кристиною Кілер довів до скандалу, що тепер грозить Британії державною кризою. Мекміллен не думає піддатися натискові опозиції і зрікатися влади. Він повідомив пресу, що як тільки він дізнався від лідера опозиції Гарольда Вілсона про закиди проти Профума, він негайно звернувся до лорда — канцлера Ділгорна, щоб той перевів слідство і саме внаслідку довгої розмови лорда Ділгорна з Профумо той останній зголосив свою димісію. Мекміллен передав був також властям безпеки документ, що його дістав був від соціялістичної опозиції в цій справі і ті власті не ствердили нічого, що доказувало б будь-яку шкоду для інтересів безпеки Британії внаслідку знайомства Джона Профумо з Кристиною Кілер, яка в тому самому часі була приятелькою совєтського морського аташе Євгенія Іванова. 17 червня ц. р. в британському парляменті відбудеться дебата в цій справі, яка буде вирішна для долі уряду Мекміллена.

На середу 12 ц. м. Мекміллен скликав засідання повного свого уряду для обміркування ситуації, що постала після вибуху скандалу з Профумо. На тому засіданні він мав подати до відома вислід слідства, переведеного на його просьбу лордом Ділгорном. Рішення Мекміллена щодо переведення засідання уряду було цілком несподіване і заскочило кількох членів уряду, які в останній хвилині мусіли змінити свої пляни. Ієн МекЛод, лідер Консервативної партії в палаті громад, перервав свої відвідини в ЗДА і поспішно відлетів до Лондону. Лорд королівської печаті Едвард Гіт відклав заповіджену подорож до Норвеґії. Міністер закордонних справ лорд Гюм перервав свої ферії і вернувся до Лондону. У приготуванні того засідання уряду Мекміллен конферував впродовж двох годин наодинці з окремими міністрами. Якщо він дістане одностайну підтримку збоку всіх членів свого уряду, то його позиція в палаті громад на дебаті про ту прикру аферу буде сильніша. Однак деякі члени уряду висловлювали приватно думку, що Гарольд Мекміллен зробив помилку, що не примусив Джона Профумо зректися швидше свого міністерського портфелю, бо цим він був би „відібрав вітер з вітрил" опозиції. Все ж, ситуація уряду Мекміллена погана і виборчі шанси Консервативної партії надзвичайно зменшились, бо широка британська опінія обурена скандалом, що стався на державній верхівці і керівна англійська преса таврує моральний занепад у керівних колах громадянства.

У Греції криза уряду внаслідку конфлікту між королем та прем'єром

Атени. — Грецький прем'єр Константин Караманліс, який стоїть на чолі тамошнього уряду від 1955 року, зголосив димісію внаслідку розбіжности думок між ним і королем Павлом щодо пляну офіційної візити королівської пари в Лондоні. Тому, що недавно королева Фридерика, яка поїхала була до Лондону на весілля княжни Александри, стрінулась з ворожими їй демонстрантами, грецькими еміґрантами, які пікетували готель, де вона замешкала та носили транспаренти з вимогою звільнення з в'язниць грецьких політичних в'язнів, здебільша комуністів, — прем'єр Караманліс доражджував відкласти заплановані на липень офіційні відвідини короля і королеви. Він твердив, що коли б знову трапились якісь неприємності в Лондоні, то реакція грецької публічної опінії пошкодила б добрим британсько - грецьким взаєминам. Однак король вважав, що треба вірити британським властям, які запевнили, що ніхто грецької королівської пари не буде напастувати, і треба дотримати приречення щодо відвідин, бо в противному випадку виходило б, що королівська пара і уряд піддались шантажеві збоку невеличкої групи опозиційних громадян, які „свідомо або несвідомо помагають комуністам". Том часом урядує далі Караманліс, який є лідером найсильнішої партії, Національно - Радикальної Унії.

Науковці „за" і „проти" урядової програми лету до Місяця

Вашингтон. — Сенатська Комісія Аеронавтичних і Космічних Знань веде переслухання в справі признання фондів для здійснення урядової програми лету на Місяць. 10-го червня в цій Комісії зізнавали славні науковці професори Каліфорнійського університету д-р Гарольд Урей і професор Принстонського університету д-р С. С. Піттендрі, які обороняли урядову програму частинно тому, що вона дала б нові дані для науки, а частинно тому, що здобуття Місяця стало тепер престижевою справою, і ЗДА не можуть відтягнутися від неї та мусять продовжувати свої заходи в тому напрямку. Але доктор геофізичної лябораторії при Інституті ім. Карнеґі у Вашинґтоні редактор журналу „Наука" д-р Філіп Г. Абелсон твердить, що „місячна програма" уряду відтягає увагу від справи безпеки країни і спізнює працю над пістряком та умовими недугами. Завеликі видатки на космічну програму не дозволять фінансувати досліди над недугами. Також і професор Колюмбійського університету д-р Полікарп Куш в зізнаннях в Сенатській Комісії твердив, що кориснішe було б витрачати великі суми грошей на економічні, соціяльні і наукові цілі, а не на лет до Місяця.

Ще про величаві жалобні врочистості в Бавнд Бруку в 30-річчя Великого Голоду

Бавнд Брук, Н. Дж. — До поданих уже в „Свободі" з 11-го червня інформацій про величаві жалобні врочистості, які відбулися в Осередку Української Православної Церкви в ЗДА в Бавнд Бруку в неділю, 9-го червня, для вшанування мучеників і жертв зорганізованого Москвою Великого Голоду в Україні 30 років тому, треба додати ще таке:

На врочистостях було приявних щонайменше 4,000 осіб, з чого одна тисяча взяла участь у жалобній процесії. Окрему увагу звертали учасники з молодечих організацій: Пласту, СУМА і ОДУМ, що виступали в своїх одностроях та зі своїми прапорами. Участь у врочистостях взяли всі члени Т-ва був. Вояків УПА ім. ген.-хор. Т. Чупринки зі своїм головою Миколою Грицков'яном. Врочистість почалася Св. Літургією, яку відправив Владика-Митрополит, ВПреосвященніший Іван Теодорович, в асисті 6 священиків і протидіякона в тимчасовій церкві св. Андрія. Похід, що відбувся о год. 1-ій пополудні від тимчасової церкви до Церкви - Пам'ятника, йшов за таким порядком: хрести, коругви і прапори, образ св. Миколая з Києва, хор катедри св. Володимира з Ню Йорку, духовенство, Митрополит і Архиєпископ, уніформована молодь, громадяни. Після врочистостей майже до вечора продовжувались зустрічі і розмови та оглядини Осередку і його влаштувань. Приявні в більшості мали на грудях спеціяльні відзначки, виготовлені УПЦ в ЗДА в честь - пам'ять жертв і мучеників Великого Голоду.

Проф. О. М. Біланюк здобув великий успіх в Арґентині

Буенос Айрес. (Б. Г.) — Після довшого побуту в Арґентині вернувся до Рочестеру, Н. Й.' професор тамошнього університету, д-р Олекса Мирон Біланюк. Ваш кореспондент дбайливо оминає розмови на теми, про які не має найменшого поняття; тому, як довідався, що проф. Біланюк є спецом від ядрової фізики, балакав з ним про все і про вся, лише не про те, чого він сюди приїхав та чим займається. Довідався щойно після виїзду нашого земляка з „Прімера Пляна", тижневика типу нюйорського „Тайму" з 4 червня.

д-р Олекса Біланюк

Рубрику „Наукові досліди" присвячено в тому числі темі „Діпротон, новий етап в історії атома", де читаємо між іншим: „Цього місяця ствердженo в Арґентині існування діпротону, тобто складової частини атому. Це сенсаційне відкриття зробили дослідники Рудольф Йосип Слободріян та Олекса Мирон Біланюк. Їхні імена входять відтепер до „казати б, короткої, переривчої історії атома". Дві світлини з підписами: „Слободріян та Біланюк подають до відома, що вони ствердили існування діпротону: наукова подія в Буеносі Айресі" та Біланюк і Слободріян: сім місяців дослідів, щоб знайти діпротон". Майже ціла сторінка присвячена характеристиці обох науковців.

„Цікава пара: роблять враження двох учнів середньоевропейської школи . . . Працювали разом, бо Біланюк, син українських батьків, чувся певнішим, коли довідався, що мати Слободріяна теж українка" (а батько поляк). Виходило б, що Слободріян напівукраїнець, тобто, що винахідниками діпротону є півтора українця і півполяка . . . Згадаємо, що д-р Слободріян працює в арґентинській Комісії Ядрової Енерґії і викладає ядрову фізику у державному університеті в Ля Плята — і наведемо кілька речень присвячених нашому землякові:

„Біланюк має 35 років, неодружений. Приїхав до ЗДА. з батьками українцями в 1950-их роках. „Не помішайте — настоює — не подавайте мене за росіянина; вже раз трапилася така похибка". . . Запрошений Арґентинською Комісією Ядрової Енерґії для переведення одного досвіду — з майже тою самою платнею, яку дістає в ЗДА: тисячу долярів місячно — прийняв пропозицію з двох мотивів: „Мені особисто було цікаво пізнати Латинську Америку. Не зважаючи на мій невеликий досвід, я сподівався, що зможу бути корисний і що не розчарую тих, які запросили мене . . ." Біланюк здобув докторат з ядрової фізики у 1957 році: має два маґістерські ступні: з фізики та з математики. Тепер є професором Рочестерського університету, де має два циклотрони; чи пак „скорострілі, що стріляють атомами та розбивають інші атоми". Д-р Біланюк з'ясував, що питання діпротону цікавило багатьох, але вимагає чимало праці. „Йдеться тут не про відкриття, а про ствердження". Далі широко описані особисті „гоббі" нашого земляка — вітрогони чи пак плянери, враження з Арґентини і т. п.

Конґресмен Фіґен заповідає виступ в користь Комісії Поневолених Націй

Вашингтон. — Конґресмен Майкел Фіґен, один із найбільш енерґійних американських законодавців в обороні поневолених Москвою націй, заповів свій публічний виступ з підтримкою запропонованого свого часу в Конґресі ЗДА створення постійної комісії для справ поневолених націй. Конґресмен Фіґен виступить у цій справі в найближчу неділю, 16-го червня, в програмі Меніон Форум, яку передає понад 200 радіостанцій по всій Америці. Конґресмен Фіґен заповів, що в своєму виступі в цій справі він закликатиме президента Кеннеді „зірвати з російськими експертами в Державному Департаменті", а державному секретареві Дінові Раскові дораджуватиме публічно відкликати підписаного ним ославленого листа до конґресмена Смита з підтримкою для російського імперіялізму. В Ню Йорку конґресмена Фіґена можна буде слухати на радіостанції WHN о год. 11:45 ввечері. Радіостанції та час цього виступу в багатьох інших місцевостях будуть подані в завтрішньому виданні англомовного „Українського Тижневика".

Гарриман буде головою делеґації на атомовій конференції в Москві

Вашингтон. — Президент Кеннеді рішив, щоб головою американської делеґації на конференції ЗДА, Британії і СССР в Москві у справі договору про заборону всяких дальших ядрових експериментів, був колишній нюйоркський губернатор, тепер заступник державного секретаря Аверелл Гарриман. Він був американський амбасадором у Москві під час останньої війни і підготовив був Ялтинську конференцію і з того часу знайомий з совєтським ґрунтом та ніби має в совєтських колах опінію примирливого дипломата. Ця конференція почнеться в половині липня і буде частиною — за висловом президента Кеннеді — американської „мирової офенсиви". Президент Кеннеді прикладає велику вагу до договору про припинення ядрових експериментів, як до першого кроку на шляху до міжнародного роззброєння. Минулої неділі він проголосив припинення Америкою ядрових детонацій в атмосфері, до часу, поки й Совєти не будуть переводити їх.

Секретар праці старається не допустити до страйку на залізницях

Вашингтон. — Секретар праці Віллард Вірц всіми засобами старається не допустити, щоб почався страйк на залізницях. Він вислав тотожні депеші до власників залізниць та до проводів п'ятьох спілок залізничників, щоб продовжували переговори та не починали страйку, який міг би початися вже в четвер 13-го червня. Представники залізниць заявили, що вони погоджуються на пропозицію секретаря праці, а представники залізничників вирішили цю справу 11-го червня і погодилися не починати страйку.

В АМЕРИЦІ

- **Президент Кеннеді** 10-го червня підписав закон про рівні платні для жінок, які виконують таку саму працю, що і чоловіки. Цей закон почне діяти за рік. З нього скористає коло 8 мільйонів жінок - робітниць. З закону про мінімальну заробітну платню користають коло 27 мільйонів робітників і робітниць.
- **В 1962-му році у ЗДА** було зареєстрованих моторових возів — 79,022,916, на 3,200,000 авт (4.2 відсотка) більше, як у 1961-му році. Федеральний адміністратор автострад Рекс М. Віттон передбачає, що в цьому році число зареєстрованих авт виносе 82 мільйони, на 3 мільйони більше, як в 1962-му році.
- **Президент Кеннеді** продав телевізійні права до своєї книжки з біографіями відважних людей під заг. „Профілі сміливих" за дол. 351,000. Купив ці права Роберт Содек, який дістане за фільмування цього твору для Нешенел Бродкастінґ Компані дол. 3.510,000. Фільм буде здраматизований впродовж 26-ох годин, і ці години будуть продавані окремим фірмам, що будуть спонзорами цього фільму. Президент зможе не погодитися на те, щоб деякі фірми могли бути спонзорами того фільму.

У СВІТІ

- **У Познані в Польщі** Владислав Гомулка відкрив в минулу неділю 32-ий річний Міжнародний Ярмарок. Гомулка перевів цілий день на оглядинах всіх павільйонів, почавши від совєтського. В американському він зупинився перед таблицею із зверненням президента Кеннеді і докладно перечитав його. В американському павільйоні сталася прикрість з практичним показом машини до різання м'яса: м'ясара, який зобов'язався був доставити до павільйону м'ясо, якраз того самого дня вранці арештували і він не міг виконати замовлення. Показ був „теоретичний".
- **В містечку Банепа в Непалі**, гімаляйській країні, на території якої лежить найвища в світі гора Монт Еверест, улаштовано тріюмфальне привітання американській альпіністичній експедиції, що вернулась з-під Монт Евересту. Експедиція перевела була в горах 108 днів, під час яких шість членів експедиції осягнули були шпиль гори. Поворотна дорога до названого вгорі містечка тривала 16 днів, дармащо віддаль була тільки на 200 миль. Назустріч експедиції приїхав амбасадор ЗДА Генрі Стеббінс.
- **В Індії**, в північно - східній гімаляйській провінції збунтувалось одно плем'я проти заходів індійського уряду щодо скасування невільництва; те плем'я здобувало собі невільників у воєнних виправах проти сусідніх племен. В несподіваному наскоку на військову станцію в місцевості Чаянтайо вбито 12 індійських військовиків і поліцистів.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00: six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mony orders виставляти на: "Svoboda"
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Бажання миру

Велика промова президента Дж. Ф. Кеннеді на закінчення академічного року в Американському університеті у Вашингтоні в минулий понеділок 10-го цього місяця була сповнена жагучим бажанням миру та глибокою журбою, що мир загрожений і примара загляди звисає над людством. В атомовій війні, сказав Президент, — „все, що ми створили, все, для чого працювали, було б знівечене впродовж перших 24-ох годин". Проте, його виступ не був емоційний, а, навпаки, реалістичний, опертий на дійсності, яку виповнюють перманентна холодна війна, напружена міжнародна атмосфера, несамовиті перегони у зброєнні. Президент звернув увагу на те, що наймогутніші імперії з найбільшими у світі збройними силами найбільше загрожені знищенням в атомовій війні. Тому він таврував той „зловісний і небезпечний крутіж", в якому опинився нинішній політичний світ, сповнений взаємним недовір'ям. Він з гіркістю говорив про вільний світ, в якому з різних причин виникають взаємні спори, що наче запрошують комуністів до інтервенції, яка з черги розпалила б нову війну. Всі аргументи Президента зводилися до потвердження його головної тези, що її він поставив на чоло своєї промови: „Я вибрав цей час і місце, щоб передискутувати справу, довкола якої надто часто процвітає невігластво і надто рідко проявляється правда, — справу, яка є найважливішою у світі: мир".

Промова Президента була прегарна під оглядом реторичним, логічна в своїй аргументації і глибока своєю державницькою відповідальністю за долю країни і народу. Але вона не виявила нічого досі незнаного. Вона становила тільки драматичне тло, на якому проголосив Президент припинення Америкою дальших атомових детонацій в атмосфері. Америка не проводитиме цих детонацій, поки їх не відновлять большевики. Але й таке вже бувало: адже 22-го серпня 1958-го року тодішній президент Д. Д. Айзенгавер запропонував був припинити на один рік всякі ядрові експерименти, щоб у міжчасі спокійно переводити переговори в справі атомового договору. 26-го серпня 1959-го року продовжено той добровільний мораторіюм на час, поки ведуться Женевські переговори. Однак, 31-го серпня 1961-го року Совєти зламали той мораторіюм і розпочали серію потай приготовлених детонацій в атмосфері, що їх президент Кеннеді назвав тоді „атомовим шантажем".

Таким чином теперішнє добровільне припинення атомових експериментів завертає перегони в атомових експериментах до стану з-перед п'ятьох років. Відомо, що 5-тирічні переговори щодо договору про припинення назавжди таких експериментів — не привели до цілі. Вони були вже ведені в Женеві, у Ню Йорку, у Вашингтоні, знову у Женеві і в другій половині липня ц. р. мають продовжуватися у Москві. Чи існують якісь дані, що та нова тура на московському терені буде щасливіша й успішніша, як були всі попередні? Лідер британської опозиції, Гаролд Вілсон, який три години розмовляв з Хрущовим у минулий понеділок, сумнівається в тому. Можна глибоко сумніватися, чи той новий примирливий жест, що його зробив президент Кеннеді, вплине на зміну постави Москви. Його жагуче прагнення миру не змінить рішення комунізму „угробити" вільний світ. Тому може бути мова тільки про „передишки", виповнені безконечними переговорами, а не про тривкий мир.

Співіснувальне шпигунство

„Совєтський Союз продовжує свій шпигунський наступ на нашу країну в небувалих в історії розмірах", — ствердив директор Федерального Бюра Інвестигацій, Едгар Гувер, у своїх свідченнях перед конгресовою бюджетовою комісією 5-го червня. На це він подав ряд доказів і такі промовисті цифри:

В Америці є тепер 761 совєтських дипломатів і урядовців, більшість з яких перебуває на службі совєтської розвідки. Крім них, цих „дипломатів" і „урядовців", є ще 1 066 членів їхніх родин, щонайменше за таких вони себе подають, і також поважна їх частина має — як це легко сказав Е. Гувер — „шпигунський вишкіл". Упродовж 1962-го року ці „дипломати" відбули 14 „краєзнавчих поїздок", відвідуючи стратегічні райони та приглядаючись стратегічній індустрії і устаткуванням. Крім того, 95 цих совєтських „дипломатів" взяли участь у 65 технічних, наукових і військових конференціях, виставках та зібраннях, запопадливо збираючи інформації і встановлюючи „персональні зв'язки" з можливими кандидатами на шпигунів. Совєтським дипломатам і громадянам заборонено купувати чи здобувати мапи і фотографії, роблені з повітря, в скалі чотирьох миль до одного цаля і більші. Один із цих совєтських „дипломатів", представившись за „студента", закупив в одній фірмі 300 таких мап, які практично покривають цілу територію ЗДА.

У такому вільному і відкритому суспільстві, як ним є Америка, вишколені совєтські шпигуни не мають жадних більших перешкод для своєї підривної роботи і в їхні сіті нерідко попадають навіть чесні, але наївні американські громадяни. Про це варто завжди пам'ятати, зокрема в теперішній „співіснувальній" атмосфері, яку Москва використовує для свого не дуже то співіснувального шпигунства.

Вакаційна пригадка

З кінцем цього тижня парафіяльні, а з кінцем наступного тижня й публічні школи закінчують свій шкільний рік. Тим самим для мільйонів американської дітвори, в тому числі і для тисяч української, почнуться вимріяні вакації. Батьки і суспільність повинні подбати, щоб цей вакаційний час став для дітвори справді часом доброго відпочинку, фізичного й духового, і щоб після вакацій наша молодь могла вернутися до своїх шкільних зайнять з новими фізичними й духовими силами.

Українська спільнота в ЗДА і Канаді перебуває в тому щасливому положенні, що вона вже має розбудовану досить густу сітку пластових, мунівських, сумівських, одумівських та інших вакаційних таборів. Відпочинково - виховний табір для дітвори влаштовує в цьому році, як і в попередніх роках, УНСоюз на своїй оселі Союзівці в Кетскильських горах.

Треба признати, що вже багато українських батьків користає з цих таборових можливостей для своїх дітей. Але є ще дуже багато таких, які з різних причин і міркувань, іноді з несвідомости, залишають своїх дітей на вакації в розпалених містах, часто без відповідної опіки і в сумнівної вартости товаристві. Кожний з нас може виконати добре діло, своєрідну місійну функцію, якщо не тільки сам пішле свою дитину чи своїх дітей до табору, але й заохотить до цього свого сусіда чи знайомого.

КНИЖКА ПРО УКРАЇНЦЯ НА ПАПСЬКОМУ ПРЕСТОЛІ

У романі все можливе. Англійський письменник Морріс Вест у своєму новому романі п. н. „Черевики Рибалки" впровадив на папський престіл у Римі українця і призначив йому велику ролю в поладнанні світових проблем.

Морріс Вест — це вже відомий у літературі письменник. Він народився в Індії, але свій дозрілий вік прожив у Римі, спершу як кореспондент лондонського „Дейлі Мейл", а далі як визнаний критикою письменник. Серед його літературного доробку є такі почитні романи, як „Оборонець диявола" („Девілс адвокейт") і „Дочка мовчання („Дотер оф сайленс"). Обидва ці романи принесли Вестові захоплені рецензії. Написані із надзвичайною майстерністю, вони визначаються сенсаційністю, яка й здобуває Вестові широкого читача. „Дочка мовчання" — це розповідь про розводовий процес. В цьому романі Вест виявив велике знання канонічного права. Знання ватиканських проблем підсунуло Вестові нову сенсаційну тему, що її він розвинув у своєму романі „Черевики Рибалки", романі, який вже тепер визнають, як „бестселер" біжучого року.

Роман Морріса Веста починається зовсім правдоподібно неначе репортаж із справжніх подій. В Римі умирає Папа; ввесь католицький світ стоїть перед великим завданням: висунути на папський престіл людину, яка могла б дати напрям для всього світу, що переживає важкі часи. Найбільша відповідальність спадає на кардиналів, яких Вест зображує згідно із сьогоднішньою дійсністю, замінюючи лише їхні імена. Майже всі кардинали — це старші віком люди, свідомі того, що папою треба вибрати людину молодшу, активну, яка могла б повести Церкву і ввесь світ до кращого. Вест, з властивим йому своєрідним гумором, дотепно відворює розмови найвизначніших кардиналів, головно кардинала Леоне, особисто заінтересованих у тому, щоб бути вибраними на Петрів престіл.

Конкляв кардиналів починається у книзі Веста сенсацією: на ньому з'являється новий, маловідомий кардинал, колишній митрополит Львова і архиєпископ України, Кирило Лакота. Висока худорлява постать українського кардинала зразу притягає увагу всіх учасників конкляву, тим більше, що кардиналам відомо, що митрополит Лакота відбув довголітню каторгу на Сибіру, куди запроторив його совєтський уряд. Ще більше враження на всіх кардиналів справляє вступна промова Лакоти, який говорить: „Я перебув останніх 17 років у в'язниці, я не маю права бути тут між вами. Але дозвольте мені говорити за тих всіх, які йдуть у темряві". Глибокі і скромні слова Кирила Лакоти з'єднують йому всіх кардиналів. Вони відчули, що мають вибрати наступника того давнього Рибалки, що прийшов як мученик до Риму і як мученик згинув у Римі. Тож кардинальський конклав вибрав одноголосно українця Кирила Лакоту новим Папою.

Ця книжка Веста не лише своїм початком нагадує дійсність. Вся її проблематика — це проблематика наших днів. Новий папа, як і його попередник, мусить діяти в обличчі атеїстичного комунізму. Для нового папи, українця Кирила Лакоти, який носить на собі знаки большевицьких тортур — це спеціяльне завдання. Папа Кирило щасливим збігом обставин уникнув „промивання мозку" під час свого побуту на Сибірі і йому припало стати проти свого ката: колишнього начальника сибірських тюрем і слідчого судді Каменева, що став головою совєтського уряду. Не зважаючи на взаємну ненависть, папа Кирило і прем'єр Каменев знаходять спільну мову в ім'я гуманізму; перший, шукаючи духового відродження людини, другий, стараючись знайти якусь гуманістичну релігію для людей на землі. В цьому договорюванні відіграє поважну ролю американський президент, який у романі носить ім'я Роберта.

Роман Веста „Черевики Рибалки" — це сенсаційний твір і, не зважаючи на всі його відклики до дійсности (Вест згадує про високопоставлених інформаторів, які допомагали йому в писанні роману), — це фантастичний твір. Для українців він приємний тим, що український архиєпископ став гідним не лише кардинальського капелюха і навіть папського трону, але й гідним дати розв'язку світовим подіям, послужити усьому людству. Читач радо прочитає цей твір Веста не лише задля його сенсаційности, але й тому, що він широко насвітлює пекучі проблеми. Критики цілого ряду передових літературних журналів прийняли цей новий твір Веста із похвалами, пророкуючи йому широку популярність. Критик „Сатердей Ревю" пише, що дотепер всі події, що про них розповідає Вест — здійснились. Чи не думає він, що й дальші події, описані у Вестовому романі, мають дані здійснитись?

(от)

Аденауер робить надію шлезьким німцям

Кельн. — Канцлер Західньої Німеччини Конрад Аденауер заявив на конгресі колишніх німецьких мешканців Шлеська, який тепер в цілості — однаково Горішній як Долішній Шлеськ — належить до Польщі, що їхній поворот до своїх колишніх міст і сіл залежить від покращання взаємин між Німеччиною і Польщею. Організація прогнаних у 1945 році поляками німців із Шлеська охоплює коло 100.000 осіб. На тому зібрані в Кельні (Колонія) однаково Аденауер і інші члени німецького уряду, як лідери шлеських німців запевнювали, що німці не будуть хапатися за насильні методи розв'язки своїх спорів з Польщею. Аденауер висловив надію, що підписаний в березні цього року перший торговельний договір з комуністичною Польщею започаткує покращання німецько - польських взаємин. На тому конгресі шлеських німців був присутній також посадник Західного Берліну Віллі Брандт.

Д-р Роман Осінчук

ЧЕРГОВА ЗМІНА

(Перед Загальними Зборами Українського Лікарського Товариства Північної Америки)

Минає ще два роки діяльности УЛТПА. Дня 22-23 червня цього року, цим разом на затишній Союзівці, на цьому клаптику нашої землі, відбудуться чергові Загальні Збори делегатів усіх, вже досить чисельних Відділів УЛТПА, які об'єднують українських лікарів та лікарів - стоматологів у ЗДА й Канаді.

За тринадцять років це об'єднання, поборовши багато труднощів на шляху свого розвитку й діяльности, виросло на поважну професійно-громадську установу, існування і роля якої в національно-громадському житті нашої еміграції є сьогодні для кожного з нас та нашого громадянства самозрозумілими і конечними.

Проте, наші Загальні Збори не завжди притягають увагу всіх лікарів: деякі думають, що це справа лише вибраних ними делегатів. На нашу думку, приявність на Загальних Зборах усіх лікарів дуже потрібна. Вислухавши докладний звіт Управи, в речевій дискусії і делегати і всі учасники мають право забирати голос, щоб усі справи розважити і внести більше нових думок для майбутньої Управи. За ці думки напевно нова Управа буде вдячна і використає їх у своїй дворічній діяльності

Мені, упродовж двох років, доводилось досить тісно співпрацювати з Управою, спочатку все ще як редакторові „Лікарського Вісника", а пізніше як звичайному членові нашого товариства, і, на мою думку, вона напевно винесе багато цікавих речей у звіті, бо так голова, д-р Р. Сочинський, як і члени Управи доклали немало старань для піднесення нашого товариства.

Очевидно, навіть добре обізнаному з працею нашої централі не місце тут докладніше обговорювати діяльність Управи, бо це належить до самої Управи, але все ж таки треба згадати про її успіхи в організаційній ділянці — зорганізування у цій каденції кількох нових Відділів УЛТПА, поліпшення платности членських вкладок, добре поставлені діловодство, звітність та книжковість нашого Т-ва, добрий персональний зв'язок та акуратне листування з членами і Відділами, впорядкування допомогового фонду, запевнення фінансової бази для видавання нашого журналу, стисліший контакт з американськими лікарськими та нашими громадськими організаціями, бездоганне проведення нашого останнього наукового з'їзду в Дітройті, краще інформування про УЛТПА в нашій пресі та багато інших справ.

Це саме можемо сказати про працю головного редактора нашого журналу. „Лікарський Вісник" під новою редакцією Т. Лапічака зробив також свій крок вперед. Журнал убрався в нові шати, змінив дещо свою форму, але залишився тією самою душею наших лікарів і виявом їх вільної думки й праці. Виконуючи таку саму корисну роботу як добрий інформатор про життя і працю українських лікарів, „Лікарський Вісник" залишився найкращим духовим репрезентантом цілого українського лікарського світу по цьому боці залізної завіси і добрим амбасадором нашого Т-ва серед чужинецького світу. Коли зважити, що редактор журналу був ще головою Видавничої Комісії нашого альманаха, то він вклав немало праці в обидві дуже важливі справи нашого товариства.

Кожна Управа, по своїй спроможності, і редактор нашого журналу внесли багато нового й корисного для розвитку УЛТПА й престижу українського лікаря так серед своїх, як і серед чужих, тим більший вклад праці зробили обидва центральні органи в останній дворічній каденції. Ми повинні бути горді з того, що маємо таку організацію, повинні цінити наших провідних колеґ, які для її розвитку вкладали в неї свою душу.

Сьогодні майже всі наші колеґи свої особисті й професійні справи устабілізували і кожний може викроїти трохи часу, на рік — на два, для різних громадських справ, зокрема для праці в своєму Товаристві. Бож не можна думати, що справами УЛТПА чи журналу має журитись невеличкий гурт людей чи, ще гірше, одна людина. Ці справи мають належати до нас усіх, і кожний колеґа повинен зайняти якусь провідну позицію чи то у відділі, чи в централі. Але хто б до проводу УЛТПА не прийшов, мусить відчувати й мати запевнену допомогу від усіх членів. Тому треба сподіватися, що на цих загальних зборах не буде нікого, хто б ухилився прийняти будь-який обов'язок.

Перед нововибраною Управою стоятиме багато нових завдань, якщо вона матиме на увазі постійний ріст нашої організації. Треба лише про такі завдання думати. Очевидно, багато нових ідей повинні привезти на збори колеґи.

На нашу думку, ще й тепер багато справ залишається до полагодження на внутрішньому фронті нашої організації і цілої лікарської родини. Ще й досі немає добре наладнаного зв'язку з колеґами в Південній Америці, Европі та Австралії. В останньому числі „Лікарського Вісника" кол. Т. Лапичак порушив у редакційній статті досить важливу справу. З уваги на деякі прояви „відлиги" в совєтському матеріялістично - доктринерському світі, наші колеґи - лікарі на Україні почали були, побіч письменників та поетів, також підносити свій голос. Ми, маючи єдиний у світі український, вільний і незалежний лікарський журнал, могли б їм де в чому допомогти, передаючи той питомий тягар ментальности вільного світу, — закінчує колеґа Лапичак.

Проте, щоб це виконати, ми мусимо самі бути міцні духом, мусимо сильніше сконсолідувати нашу лікарську родину, а якщо так, то у нікого з нас не може бути проявів якоїсь сепарації від нашого Т-ва чи нашого громадського життя. Ми повинні бути толерантними до політичних переконань кожного колеґи і на базі дружби дати можливість працювати у нашій професійній організації кожному, хто лише стоїть на національній платформі. Ми не можемо нікому накидати своїх політичних переконань, бо ми не політична, а професійна організація. Так само ми не можемо творити якихось секцій, які могли б відтягати наших колеґ від нашого загального Товариства.

Побіч згаданих вище проблем, нова Управа повинна плянувати та переводити в діло нові акції, наприклад, створити стипендію для молодого адепта медицини, провести збірку на якусь корисну національну справу чи навіть створити вакаційну оселю для українських лікарів і їх родин чи навіть наших дітей з усіх теренів ЗДА чи Канади для затіснення дружби серед лікарів.

Тому приїжджайте, всі колеґи, на збори без огляду на те, чи ви є делеґатами, чи ні. Приїжджайте із своїми родинами, щоб зустрітися та закріпити вузли нашого товариського життя. Приїжджайте з новими ідеями, щоб ними скріпити дальший розвиток нашого товариства.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ „СТУДЕНТСЬКОГО СЛОВА"

З приводу появи сторінки Управи СУСТА „Студентське Слово" ч. 3/84 з датою 8-го червня 1963 р., що виходить при щоденнику „Свобода", як голова Центрального Союзу Українського Студентства (ЦЕСУС) уважаю своїм обов'язком зложити наступну заяву:

1) Стаття п. з. „Потреба дієздатного загального Українського Центру" появилася в „Студентському Слові" без мойого відома і згоди.

2) Згадану статтю я написав ще напередодні 5-го Конгресу СУСТА, що відбувся 2 і 3-го липня 1961-го року в Дітройті і вона була поміщена в „Студентському Слові" ч. 4/73 з дня 17-го червня 1961-го року.

3) З прикрістю стверджую, що статтю змінено і пристосовано до запляпованого головою СУСТА п. В. Прибилою „Першого З'їзду Українських Студентів Канади й Америки", що має відбутися в днях 14, 15 і 16 червня в Торонто, Канада.

4) Рівночасно стверджую, що ані СУСТА, ні СУСК не є повноправними членами ЦЕСУС'у і не мають формального права скликати з'їздів українських студентських союзів і товариств, на яких вирішувались би справи ЦЕСУС'у. Всякі рішення таких з'їздів не є обов'язуючі для всіх правних членів ЦЕСУС'у.

Ню Йорк, 10. 6. 63

Е. Гановський
Президент ЦЕСУС'у

Цим заявляю, що стаття п. н. „Зовнішня Діяльність ЦЕСУС'у після Другої Світової Війни", поміщена в „Студентському Слові", ч. 3(84) з 8-го червня 1963-го року і підписана ініціялами М. П., появилася без моєї згоди і відома.

Ця стаття є частиною доповіді про зовнішню діяльність українського студентства, що її я виголосив у програмі студентських конференцій осінню 1959-го року в Балтиморі, Мд., та в лютому 1960-го року в Дітройті, Ілл.

Цю доповідь я переслав п. Володимирові Прибилі, тодішньому віце-президентові зовнішніх справ СУСТА, для плянованого збірника доповідей конференцій, який одначе ніколи не появився друком.

В дальшому теж стверджую, що всі вставки у статті з пізнішої дати, як 1959 рік, є самочинним зміненням тексту моєї доповіді, щоб зробити цю доповідь часово актуальною.

Тому, що ця доповідь поміщена в числі присвяченому Першій Північно - Американській Конференції і може скластися враження, що я солідаризуюся з акціями ініціяторів Конференції на підривання престижу ЦЕСУС'у, як носія українських національних ідеалів і кращих традицій Українського Студентства, я стверджую і заявляю, що я не маю нічого спільного ні з ініціяторами цієї Конференції, ні з цілями цієї Конференції — підготовки ближче неозначеної міжнародної чи інтернаціональної центральної Юнії Українських Студентів і відбуття її Конгресу в квітні, травні 1964-го року в Ню Йорку.

М. Поптар

10 червня 1963 р.

У зв'язку з появою сторінки Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) „Студентське Слово" ч. 3/84 при „Свободі" з дня 8-го червня цього року ч. 108, Редакційна Колеґія „Студентського Слова" уважає потрібним подати до загального відома, що вона не мала ніякого відношення до підготовки і друку цього числа „Студентського Слова"; ці матеріяли переслав безпосередньо до редакції „Свободи" п. Володимир Прибила, президент СУСТА.

За Редакційну Колеґію „Студентського Слова": Марта Савчак, Лариса Ганущак, Світлана Луцька.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду Ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена.

Д-р Юліян Рабій

СЕЛО НАГУЙОВИЧІ

ІСТОРИЧНИЙ НАРИС

(1)

1.

Назва села, самбірська економія, фільварки, парцеляція, торговельний підкарпатський шлях.

Оселя Нагуйовичі, знана в українській історії ще в часах Галицького князівства, входила до княжих дібр „Посілости Самбірщина", яка тягнулася вздовж Підкарпаття від Доброминя аж до Стрия і обіймала ряд осель, вже тоді знаних, між іншими містечка Старий Самбір, Стара Сіль, села Спас, Тершів, Лаврів, Терло, Смільниця, Сушиця, Топільниця, Головецько, Стодець, Ясениця, Нагуйовичі і інші.
ші...

Нагуйовичі завдяки сільним копальням т. зв. солянкам, займали в Самбірщині одно з передових місць в економічно-торговельному житті і тому вже від XIII століття ця назва в історії підкарпатських сіл переходить аж до новітніх часів. Я уживаю назви Нагуйовичі, а не Нагуєвичі тому, що вже в найдавніших нам знаних історичних документах, грамотах князя Льва Даниловича з половини XIII століття, це село називається Нагуйовичі; далі, у всіх привілеях польських королів, від часу загарбання Галицького князівства, себто від 1341 року, знаходимо назву ц. села Нагуйовіце, „вілля", дістр. Самборієнсіс, бо майже всі польські привілеї писані були латинською мовою, і нарешті в документах з часів австрійського панування зустрічаємо лише назву села Нагуйовичі.

Перечитуючи ті джерела, я ніде не знайшов згадки, що Нагуйовичі раніше звалися Дашева, як також не знайшов сліду, щоб це село одержало назву від братів Нагуйовських, власників фільварку, однак можливе, що якась частина села звалася колись Дашева або в селі жили колись брати Нагуйовські.

З історії знаємо, що шляхетські фільварки почали поставати в Галичині у половині XV століття, і що це діло польських завойовників, які колонізували наші землі убогою польською шляхтою; місцеве населення називало тих нових дідичів від назви села.

За часів Австрії, на основі декрету з 20 червня 1868 р., відбувається перша парцеляція фільварків і дібр у Галичині, бо Йосифинські патенти з р. 1784-1790 відносилися лише до монастирських і церковних дібр. Назва села Нагуйовичі, на основі джерел з XIII століття, як стверджують грамоти, походить з часів, коли в Нагуйовичах не було ще фільварків, тож саму назву села треба віднести до часів передісторичних, тоді, як творилися оселі на Підкарпатті.

В історії знаний з давендавна „торговельний підкарпатський шлях", який проходив через Самбір. Тим шляхом возили наші селяни-зваричі сіль з Підкарпаття до Львова, Перемишля, в Польщу, Чехію і на Угри, а на схід через Дрогобич на Молдавію, де міняли сіль за інші предмети. В тій торгівлі мусіла брати участь також Нагуйовщина, яка лежала при тому шляху.

2.

Нагуйовичі в грамотах Галицьких князів, у привілеях польських королів. Нагуйовичі — власність самбірських українських єпископів. Солтисівство Нагуйовичі. Десятина снопова зі села. Загарбання Нагуйович самбірським старостою.

По загарбанні Галицького князівства польськими королями Казимиром Великим та Владиславом Ягайлом, Самбірщина, в описаних вище границях, від року 1390-го опинилася в руках краківського воєводи Спитка з Мельштина, приятеля короля Владислава Ягайла, якому король подарував ту посілість за допомогу в загарбанні Галичини. Самбірщина, до якої належали Нагуйовичі, зачислялася вже тоді до одної з найбагатших посілостей на Підкарпатті, з огляду на свої сільні, нафтові та лісові багатства, і в дальшій історії часто становила предмет суперечок між польськими королями і наслідниками Спитка. Однак вкінці таки повернула вона в цілості до короля під назвою „Самбірської економії", якою завідували королівські старости на замку в Самборі.

Я згадав, що ціла Самбірщина належала до галицьких князів з усіма оселями, заселеними русинами-українцями на основі княжо-руського і волоського права, і вже в тих часах ми зустрічаємося перший раз з назвою села, чи оселі Нагуйовичі. Галицький князь Лев Данилович видав три грамоти в роках 1254, 1291 і 1292, списані на перґаменовому папері, кирилицею, в руській мові (аж до часів другої большевицької окупації Галичини переховувались вони в архівах греко-католицьких єпископів у Перемишлі). На основі цих грамот надав він на власність самбірським єпископам такі села: в р. 1254 єписк. Авраамові, в р. 1291 єпископові Евфемієві, а в р. 1292 єписк. Гарийонові — Бабину, Потік, Страшевичі, Созань з Монастирем, Спас, Лаврів, Торчиновичі, Торгановичі, Лип'є, Розлуч, Гвіздець, Нагуйовичі і інші, разом з церквами. Відтоді ті села становили виключну власність самбірських єпископів, а від р. 1422 перемиських і самбірських єпископів. За Польщі всі три згадані княжі грамоти були потверджені привілеями короля Зиґмунта Авґуста в р.р. 1549 та 1555 і власність тих сіл, як єпископських дібр, ніхто не заперечував аж до року 1686.

8-го жовтня 1596 р. на Соборі українських єпископів у Бересті Литовському наступила злука нашої Церкви з Римом, з виїмком єпархій львівської та перемисько-самбірської, і відтоді аж до 15 березня 1691 р. тривала між уніятськими і православними єпископами в Самбірщині (бо рівночасно були два єпископи) затяжна словесна і фізична боротьба за перемиський владичий престіл.

МАЙБУТНЄ НЕ ЗНАЄ МИЛОСЕРДЯ

Це справа дискусійна, чи „минулому немає вороття" (що твердив п. Роман Пачовський в „Феніксі" ч. 11), бо минуле то в одній то в другій формі пропихається в сучасне; але немає нічого дискусійного твердженні, що майбутнє не знає милосердя в оцінці мистецьких досягнень, воно дає людині тільки те, що їй належить.

Проблема молодих творчих поколінь завжди важлива і не можна її недоцінити. Але, з другої сторони, не можна кривити душею і давати молодій людині незаслужену оцінку, бо тоді вона росте на трухлявих ногах. А в нас це часто робиться. Позитивна незаслужена оцінка знищила більше людей ,чим неґативна, яка звичайно має конструктивний вплив — парадокс.

Пан Роман Пачовський, на жаль, не підійшов глибше до проблем групи Молодих Образотворчих Мистців. Згідно з його логікою, група перестала існувати і виставляти тому, що декілька членів групи виставляли в Народному Домі з Ю. Соловієм (цим „чорним" духом) і Д. Гуцалюком (а чи не тому часом, що деякі члени не спромоглись на два-три образи на рік?). За подібною логікою Нюйоркська Група повинна не тільки не існувати, але й члени її зникнути з лиця землі, бо члени ці друкують, де хочуть (чи, може це тільки привілей поетів, а малярі не можуть виставляти, де бажають?). Основна проблема, звичайно не в тому, чи група там існує, чи не існує, Питання в тому, чому деякі молоді мистці стали нетворчими. Існування чи неіснування мистецьких організацій (тобто колективна психоза) тут ніпричому. Як нам відомо, великим мистцям не дуже потрібні організації. І ще один парадокс: Гніздовський, Соловій, Гуцалюк якось творять, і з об'єднаннями, і без них.

Також прогноза, що слабістю молодих мистців була відсутність організаційної дисципліни, яка всіх членів зобов'язує, — звучить, як цитата з любої сесії спілки радянських мистців чи письменників — тобто несерйозно. Дозвольте знов навести приклад Нюйоркської Групи, яка дисципліни, чи статуту, чи формальних зборів, чи управи не мала. Значить мистців єднає щось глибше.

Молоді малярі мусять усвідомити одно: що причини творчого застою завжди внутрішні, не зовнішні. Ніяка сила ззовні (крім смерти) не може змусити мистця мовчати (виставка в Нар. Домі — це тільки вигідне і несправедливе оправдання, щоб не обвинувачувати себе). Отож сьогодні треба зробити тому недавньому минулому вороття, і треба молодим глянути у власний духовий світ, знайти причини втрати ґрунту і йти звідси далі. Ми б навіть сказали більше — треба було б зробити минулому вороття глибше на багато століть. Бо, якщо вони хочуть бути частиною процесу української культури (і навіть творити якийсь український стиль), — то розмови з старшими малярами і оглядання декількох малярських праць, ледве чи стануть достатніми джерелами. Може було б трохи краще глянути в старі літописи, „Слово", думи, Шевченка, Тичину, Хвильового, Барку і т. д. Може то й корисно, наприклад, глянути на стилізації Нарбута, але цього не досить, щоб відчути духову сутність народу.

Між молодими було декілька талановитих індивідуальностей, деякі з них (як от Борис Пачовський) вже в перших образах виявили строго власний стиль, що багатьом мистцям приходить часто з великим трудом. Тож сьогодні ще ніяк не пізно завернути трохи минуле для самоаналізи й переоцінки і звернути свою енерґію в творчому напрямку (ми знаємо, що частиною української традиції є нарікання на „сусідоньків" і воріженьків" але таким традиціям могло б не бути вороття).

Б. Бойчук

Вшануймо героїв

Нашу Рідну Землю топче ворожа московська стопа, і наш нарід не має можливости спокійно і в зосередженні духа занести свої молитви перед Господом Богом, помолитися на дорогих могилах у Рідному Краю. Хіба тільки крадькома, тут і там будуть молитися на могилах героїв маленькі діти, дідусі і бабусі,,бо інші на засланні, на цілині, в тюрмах, концтаборах, а ті, що вдома страха ради не можуть себе виявити. Крадькома невидима рука поставить на могилі героїв, або на місці, де колись були могили, китицю червоних маків чи блакитних незабудьків, як це буває кожного року на могилі Ольги Басараб у Львові, віддаючи таким способом поклін і пошану тим, які життя своє віддали, обороняючи нашу волю. А вітер з України принесе їхню щиру молитву і до нас, на чужину.

Але й тут на чужині ми продовжуємо традицію Краю. Ми з'їжджаємося на дорогі нам місця вічного спочинку чи місця, на яких виднїють викуті з бронзи чи каменю постаті наших Провідників, яких підступно в різних місцях чужини замордували висланники Москви.

І хоч лунає „Вічна пам'ять", ми гостро відчуваємо даність нашого буйного життя і відчуваємо наше призначення — боротися й тривати і в цьому відчутті оновляємо наші душі й почування, гартуємо себе до дальшої боротьби.

Такою розмовою з дорогими Провідниками — Головним Отаманом Симоном Петлюрою, організатором і керівником ОУН полк. Евгеном Коновальцем, леґендарним генералом УПА Тарасом Чупринкою і незабутнім провідником Степаном Бандерою — повинно бути Свято Героїв в днях 15 і 16 червня ц. р. на Оселі СУМА в Еленвілі, Н. Й., що його організують Організації Визвольного Фронту на терені ЗДА.

Ніхто з нас не сміє ані на хвилину забути, що вище названі Провідники - Герої це не звичайні люди, а Богом послані Керманичі, які своєю гарячою кров'ю писали найкращі сторінки нашої новітньої історії. Із світлою пам'яттю про них, задивлені в їхню геройську поставу, в їхні нам дорогі обличчя викуті на пам'ятниках і так вміло відтворені рукою Майстра, наснажені їхньою відвагою, оптимізмом та революційністю, ми тисячними масами повинні пройти перед їхніми пам'ятниками в дні 16-го червня в Еленвіллі. Ми повинні скласти їм приречення, що нашу священну визвольну боротьбу будемо продовжувати аж до часу, доки не здобудемо Україні волі.

Ми нашою масовою участю в Святі заманіфестуймо перед цілим світом, що українці борються з московським загарбницьким імперіялізмом скрізь, де тільки мають змогу, і що Україна стоїть по тій стороні, де йде бій за визволення від кровожадної Москви.

Докажімо, що ми не байдужі до терпіння й боротьби нашого поневоленого народу, що єднаємося в ці тяжкі дні думкою з воюючою Україною і заприсягнімо так довго не спочити, доки мета, за яку згинули наші Провідники, Симон Петлюра, Евген Коновалець, Тарас Чупринка і Степан Бандера не буде здійснена.

Хай з тисячних уст полине наша спільна молитва до Господа Бога на спільній Архиєрейській Службі Божій, яку з тієї нагоди відправить Їх Ексцеленція Преосвященніший Кир Иосиф із Стемфорду за наших Героїв, за поневолений наш нарід, за Батьківщину.

І вкінці нашим великим обов'язком є дати гідний до наслідування приклад нашій молоді, яка прийде нам на зміну, що нам не байдужа справа визволення і не байдужі герої, які віддали Україні все найдорожче, бо своє життя, щоб тільки жило започатковане ними діло, і заохочуймо її (молодь) йти світлим шляхом наших чотирьох Провідників. Молодь, яка приїде разом зі старшими до пам'ятників в Еленвіллі, повинна знати і бути свідома того, що нарід, який втратив волю і не втратив чести, сьогодні стає на прю з ворогом. Щоб та молодь в повній свідомості могла сказати кожному: погляньте, чужинці, на нас! Наша воля уярмлена, наша батьківщина погноблена, але ми боремося й переможемо. Ми завзяті. Ми тверді, як скелі наших гір. Ми, хоч падаємо, але знову відроджуємося, бо таку силу має наша чорна земля. Ми боремося за себе, за вас, за вашу прийдешню волю, хоч ви тепер її маєте.

Якщо зуміємо виховати таку молодь з таким твердим характером, тоді відійдемо спокійно в переконанні, що справа наша не пропаде, що не даремна була наша жертва, недаремно пролита була кров.

Тому спішімо всі до пам'ятників, на величне Свято Героїв, щоб доказати нашу єдність, сцементованість, вірність та стійкість.

Закінчити хочемо словами Лесі Українки, які немов би до нас були звернені, а які говорять:

„Борись і добувайся Батьківщини, бо прийдеться загинуть на вигнанні чужою-чужиницею в неволі!".

Пресбюро Г. У. ООЧСУ

У 80-річчя д-ра Дмитра Донцова

В 1963 році минає 80 років життя д-ра Дмитра Донцова, мислителя, ідеолога українського націоналізму.

Цей рік є рівночасно 50-річчям від появи його твору „Модерне москвофільство". 1963-й рік завершує більш як 50-річну безперебійну боротьбу Д. Донцова з світоглядовими та психічними комплексами малоросіянства, українського провансальства і сервілізму, які в часі довговікової неволі і московського панування в Україні витворилися в провідній верстві українського народу.

Донцов взяв на себе післанництво Шевченка, щоб обоюдним ножем свого слова „вицідить сукровату і наллять живої козацької тії крови, чистої , святої" в жили його сучасників. Ця кров ожила в серцях воїнів героїчної УПА - ОУН і, з ними, в цілому народі на рідних землях та в цілій імперії московських народовбивців.

Автора „Націоналізму", і „Духа нашої давнини", „Від містики до політики" і редактора „Вістника", сьогодні вірно оцінили нечисті сили „Великого Льоху" — московські і свої ворони, всі ті, що спряглися зв'язати Україні руки, готуючи їй всякі зла і муки. Оцінює його і жива, непокірна й свободолюбна Україна. Оцінює його терпляча, мученича і воююча Україна.

Визвольний шлях українського народу ще не завершений, можливо, він ще довгий, але він виразно освітлений дороговказами Сковороди, Шевченка, Франка, Лесі Українки і Дмитра Донцова.

Його слово, — це могутня зброя українського визвольного фронту в процесі вікової боротьби народу з Москвою. Не всі його твори перевидані, а ті що були видані, не всі доступні для читача, бо їх доля не є кращою від долі носіїв ідей Донцова. Ворог і їх переслідує та винищує. Наша пошана і наш довг буде виконаний, коли його слово буде удоступнене мільйонам умів і сердець українського народу і зокрема його аванґардові — українській молоді.

Найкраще відмітимо 80-річчя Донцова, коли створимо видавничий фонд його творів, при допомозі якого його ідеї ширше і глибше западуть у душі та мислення українця і виконають те завдання, якому присвятив своє життя д-р Дмитро Донцов.

Вітаючи Ювілята з 80-річчям його життя, просимо Всевишнього дальшої опіки над його здоров'ям і силами його ума і духа, щоб його слово далі кликало тривати, боротись і перемагати, як ми його привикли чути в днях радости і в днях тривоги впродовж цілої половини біжучого століття.

Ліґа Визволення України, Організація Оборони Чотирьох Свобід України, Спілка Української Молоді, Товариство Колишніх Вояків УПА, Союз Українських Політичних В'язнів, Товариство Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського, Українська Делеґація в Ц. К. Антибольшевицького Бльоку Народів.

● **„Наше ставлення до сучасних процесів в Україні"** — буде доповіддю, що її виголосить редактор Михайло Демкович-Добрянський з Мюнхену на форумі Дискусійного Клюбу Круглого Стола в Ню Йорку, в четвер 13-го ц. м. о год. 7 веч., в Українському Інституті Америки при 79-ій вул. і 5-ій Еве.

● **Французькі власті** рішили делеґувати спеціяльні поліційні стежі по 15 поліцистів в різні надморські місцевості, на пляжі та у віддалені туристичні місця, які падуть жертвою хуліґанських наскоків здеморалізованих французьких недолітків.

Успіхи нашої молоді

Короткі замітки говорять про признані стипендії Радослави Маринович, уродженки Чехословаччини. Малим немовлям виїхала на еміґрацію і своєї Батьківщини не пам'ятає. Проживала в таборі Ашафенбурґ у Німеччині. До Америки прибула в 1951 р. Її талановитість була визнана вже 4 роки тому, коли з відзначенням закінчила початкову школу св. Юрія, Ню Йорк. Опісля перейшла до Джамейка гайскул, яку закінчує цього року. Останньо в двох популярних американських часописах появилася стаття із світлинами Радислави, яка одержала додаткову стипендію стейту Ню Йорк, як теж і другу стипендію, 4-річну, на конкурсовому змаганні в сумі $ 4,000 з фондуДжеймс Талкотт Інк.

Радослава Маринович

Радослава плянує студіювати мови.

Крім науки має хист до малярства і талант до музики. Вона, хоч віддалена від центру української молоді, то все таки держить зв'язок з Пластом, де є активною і працьовитою пластункою. Джамейка горда із блискучих досягнень Радослави, яка від рідної матері винесла достатнє знання про Україну і розуміє, що її обов'язком є популяризувати і пропаґувати добре ім'я України і своєю творчою працею їй служитти. Панні Радославі бажаємо дальших успіхів в студіях і на національно-громадському шляху, і хочемо сподіватися ще кращого висліду в майбутньому.

І. К - а.

Ділимося сумною вісткою
з Ріднею, Приятелями та Знайомими,
що дня 31-го травня 1963 року,
упокоївся в Бозі, по довгій та тяжкій
недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни,
у 76 році життя, наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п. ІВАН НОВОСАД

АҐРОНОМ

Народжений у Желехові Великім, пов. Камінка Струмілова, Західня Україна.

Похорон відбувся дня, 4-го червня 1963 р. в Шикаґо, з церкви св. Йосифа на цвинтар св. Миколая.

В глибокому смутку

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими,
що в дні 28-го травня ц. р. в Коморові, Польща,
по короткій недузі відійшов у Вічність на 80 р. життя,
наш Найдорожчий
БРАТ і СТРИЙКО

св. п. Михайло ПАЛІДВОР

б. управитель школи в Кривках, коло Микулинець,
а відтак в Коморові, Польща.

СЛУЖБА БОЖА і ПАНАХИДА за спокій Його душі відправиться в СУБОТУ, дня 15-го ЧЕРВНЯ, о год. 8:30 ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку.

Знайомих просимо про молитви за спокій Його душі.

В глибокому смутку:
ВАСИЛЬ ПАЛІДВОР, брат з дружиною МАРІЄЮ
АННА ПАНЬКІВ, сестра
Братаниці: ЛЯРИСА ЗЕЛИК з мужем ЛЮБОМИРОМ і дітьми
НАТАЛІЯ СОНЕВИЦЬКА з мужем ІГОРОМ і сином

Замість квітів на могилу
Невіджалуваної Пам'яті
Пані АННИ МАНДЗЕНКО
складаємо пожертву $20.00 (двадцять дол.)
на Фонд Катедри Українознавства.
Д-р Богдан і Богданна НЕДІЛЬСЬКІ
з Синами

Ділимося сумною вісткою, яка наспіла з Рідного Краю,
що у Рудні біля Львова, упокоїлась в Бозі,
після довгої і важкої недуги на 83-му році життя

МАРІЯ З ЛЕНЕРТІВ ДОМБРОВСЬКА
Марійка Підгірянка

українська письменниця, колишня вчителька вселюдних шкіл.
Похорон відбувся у Львові, 20-го травня ц. р.

Вічна Їй Пам'ять!

РОДИНА

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА
ІСТОРИЧНО-ФІЛОСОФІЧНА СЕКЦІЯ
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
відбудеться в п'ятницю, 14-го червня 1963 р. в год. 7:30 веч.
в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79 вул.
в Ню Йорку.

ПРОГРАМА:
1. Проф. Б. ЗАГАЙКЕВИЧ: Відкриття.
2. Д-р Любомир ВИНАР — доповідь на тему „Дмитро Байда Вишневецький в народній і мистецькій творчості".

Вхід вільний — Гостям раді!

Доїзд: підземкою IPT до 77 вулиці або автобусом МЕДІЗОН ЕВЕНЯ до 79 вулиці в Ню Йорку.

Дирекція Історично-Філософічної Секції НТШ

ВИСТАВКА СТУДЕНТІВ
МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ
Любомира Р. КУЗЬМИ
— відбудеться —
в днях від 16-го — 23-го червня 1963 р.
в залі ч. 32 УНДому в НЮ ЙОРКУ.
ВИСТАВКА ВІДКРИТА КОЖНОГО ДНЯ ВІД 7 — 9 ВЕЧ.,
А В НЕДІЛІ ВІД 12 — 9 ВЕЧ.

УВАГА! УВАГА!
НЮАРК, ПАССЕЙК і ОКОЛИЦІ!
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ
3-ій ВІДДІЛ, ПАССЕЙК і 5-ий ВІДДІЛ, НЮАРК
— влаштовують —
в неділю, 16-го червня 1963 р.
ПІКНІК-ФЕСТИН
на ПЛОЩІ ЦЕРКВИ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ
у ВІПАНІ, Н. Дж. (Дорога ч. 10)
●
Добірний буфет — Смачні закуски і перекуски.
Багато несподіванок — Різні виграшки.
Оркестра Б. Ґірняка — Початок 3-тя по пол.

НЕДІЛЯ, 16-го ЧЕРВНЯ 1963 Год. 2:00 по пол.

ПЕРШІ ФІНАЛЬНІ
ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ ЗА ЧАШУ ЛУЇСА

Площа! IRONBOUND FIELD Вілсон Еве., Нюарк (Downtown)

УСТ Чорноморська Січ — УСТ Тризуб, Філядельфія
(Професійна ліга)
Вага змагань та добрі форми гри обох дружин, обіцюють дуже інтересну імпрезу.
Не оминіть нагоди її побачити.

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ В НЮ ЙОРКУ
— влаштовує —
Спортовий Весняний ПІКНІК

Неділя, 16-го червня 1963 р.
ПОЧАТОК о 12-ій год. вполудне
●
Українське Село
БАВНД БРУК, Н. Дж.
●
Вступ — $1.75

ПРОГРАМА:
Турнір Копаного М'яча Юньйорів
ЗА МИСТЕЦТВО СУАСТ СХІД
УСК Ню Йорк І — Тризуб, Філядельфія І
В ТУРНІРІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ ЮНЬЙОРИ:
ТРИЗУБ (Філядельфія) — ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ (Нюарк) — УСК (Ню Йорк)
Дохід призначений на сплату спортової площі. УПРАВА УСК-у

ЗАБАВА
ДО ПІЗНЬОЇ НОЧІ
при звуках оркестри М. ТКАЧА.
●
Добірний буфет у власному заряді.
●
Автобуси з Ню Йорку від'їжджають від год. 11-1-ої з-під грек.-кат. церкви св. Юра, 7-ма вул. Переїзд автобусом в обидві сторони, разом зі вступом $3.75.

СВЯТО МАТЕРІ В ДЖЕРЗІ СИТІ

11 травня Відділ Юнацтва при осередку СУМА імени Лесі Українки в Джерзі Ситі влаштував Свято Матері. Святочну програму виконали Ю-Сумівці під проводом невтомної виховниці Марійки Гаврилюк. Більша частина Юних Сумівців, — це учні та учениці Рідної Школи.

Свято відкрив Григорій Бура. Святочну доповідь про значення Свята Матері виголосив Евстахій Ясеньовський. Опісля слідувала збірна деклямація, що її по мистецьки виконали Юні Сумівки: Марійка Команецька, Леся Ленчук, Ганна Дидик, Ірина Миколин, Ірина Бура, Маруся Шубак, Ірина Куца, Ірина Семенюк, Маруся Шеремета, Ганна Бридун, Леся Команецька, Анна Чуйко та Ірина Палка.

Зворушливою точкою програми була подяка матерям, в якій взяли участь наші найменші. З протилежної кімнати під проводом своєї виховниці вмаршували діточки з квітами в руках. Матері сиділи на почесному місці. Кожна дитина помаршувала до своєї матері обдарувала її квітами та гарячими поцілунками. Присутні мами були зворушені до сліз за пошану і вдячність від своїх діточок. Виконавці прекрасно вив'язалися зі своїх завдань. Присутні рясними оплесками нагородили виконавців та їх виховницю за вміле проведення програми.

Після мистецької частини програми наші Юні Сумівки вгощали чаєм та різними солодощами своїх мамів, батьків та всіх присутніх.

Г. Б.

НОВІ КНИЖКИ

КНИЖКА ПРО О. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА З ДАДАТКОМ УСІХ ЙОГО ТВОРІВ.

(Д-р Лука Луців. Маркіян Шашкевич. Біографія і характеристика творчости з додатком усіх оригінальних творів поета. Видавництво „Свобода". Ню Йорк, 1963, ст. 118).

Ювілейний 1961-ий рік приніс кілька нових праць про о. Маркіяна Шашкевича. Згадаю праці Степана Шаха: Рік Ювілеїв, Маркіян Шашкевич; його ж: о. Маркіян Шашкевич та галицьке відродження; М. Г. Марунчак видав працю: „Маркіян Шашкевич на тлі доби", а у Філядельфії Центральний Ювілейний Комітет перевидав в оригінальному вигляді „Русалку Дністровую".

Та нова праця д-ра Луки Луцева потрібна тому, що вона дає довшу розвідку про Пробудителя Західньої України і приносить усі оригінальні твори о. Маркіяна Шашкевича. Ця гарно видана книжечка є немов цілою енциклопедією для тих читачів, що хотіли б пізнати добу, в якій працював автор „Веснівки" і запізнатися з його творами.

Д-рові Л. Луцеві вдалося популярно розповісти про те, тло, на якому почав діяти Маркіян Шашкевич; про його життя і творчість, при чому довше спинився на характеристиці Маркіяна Шашкевича як поета. Оповідає автор книжки й про те, як творився культ М. Шашкевича на українських землях і як шанували його українці в Америці та Канаді.

Крім того д-р Л. Луців показав, що роблять з о. Маркіяном Шашкевичем на рідних землях, що є тепер під окупацією московських комуністів, і як там фальшують творчість провідника „Руської Трійці".

Стаття про Маркіяна Шашкевича кінчається так: „Ввесь український нарід шанує М. Шашкевича за те, що він привернув західнім українцям найбільший їхній скарб, їхню мову. О. Маркіян увів цю мову до церковної проповіді, до літератури й до школи. Нею об'єднав він Галичину з Києвом, нею пригадав славну княжу добу української історії, походи Богдана Хмельницького і славу Наливайка".

Мовний редактор „Свободи" В. Давиденко подбав про гарну мову цього видання, а Тарас Шумилович зладив гарну обкладинку, що символічно пригадує читачеві долю автора „Веснівки".

Книжка д-ра Л. Луцева заслуговує на те, щоб її мали й читали учні вищих кляс шкіл українознавства та наших католицьких академій і колеґій.

І. Близнак

Допомогова праця „Самопомочі"

Наші люди часто змішують в своїй уяві „Касу Самопоміч" і Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч", бо обидві вони мають ту саму назву — „Самопоміч".

„Самопоміч" — Об'єднання українців в Америці є добродійною установою. Тому її прибутки, що складаються з дрібних членських вкладок (25 центів місячно) та з принагідних пожертв, йдуть на харитативні цілі.

Управа відділу приділює їх для залишенців в Европі, для воєнних інвалідів — героїв визвольної боротьби, на хворих, вдів, сиріт. Крім того в патріотичну традицію „Самопомочі" увійшло уділювати допомоги українським науковим установам та студентам. А коли буває можливість, то ще висилається пакунки з ліками та одягом для тих бідних залишенців в Европі.

Такі добродійства „Сапопоміч" іноді робить на індивідуальні прохання аба на підставі інформацій своїх членів-референтів суспільної опіки про тих, що потребують помочі.

Нарешті, з нагоди Різдвяних та Великодних Свят „Самопоміч" періодично висилає більші суми допомоги добродійним центральним організаціям, що займаються харитативною чинністю. А на ту ж ціль щомісяця висилається 25% зібраних членських вкладок до централі „Самопомочі" в Ню Йорку.

Щоб поінформувати членство і взагалі українське суспільство, яке ще не включилось в цю організовану доброчинну акцію, як сприймають наші пожертви, наведемо кілька уступів з листів, що час від часу надходять на адресу „Самопомочі".

Українська Медично-Харитативна Служба в Мюнхені, Німеччина, квітуючи одержання чергової нашої пожертви пише в листі 26 квітня 1963 року: „За цей щедрий дар на допомогу хворим і бідним землякам в Европі просимо від Головної Управи УМСХ прийняти найщирішу подяку. Вправді святочна допомогова акція з нагоди Великодних Свят закінчилася, однак щоденно напливають нові подання та петиції про порятунок і ми мусимо потребуючим постійно помагати в міру наших спроможностей..." Підписано: Проф. д-р Я. Гинилевич, — голова гол. управи і Л. Чайковська — секретар.

А Українське Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії, Зальцбурґ, дякуючи за нашу пожертву повідомляє: „Просимо прийняти запевнення, що Ваш дар буде використаний для найбільше потребуючих й обездолених. Ми, раді, що Хвальний Відділ про Австрію не забуває, і являється постійним добродієм цієї найбіднішої вітки українських залишенців..." Підписано: За управу — о. Ів. Дашковський і Микола Куликівський — секретар.

Дуже цінною для нас була подяка НТШ з Сарселю, то є від того гуртка наших науковців, що так віддано й жертвенно працюють на честь і славу української культури на чужині. Це ж вони зокрема видають знану Енциклопедію Українознавства, що має просто епохальне значення та примусила й наших ворогів-окупантів також взятись за студії українознавства й видати свою „Радянську Енциклопедію Українознавства". Те Т-во ім. Т. Шевченка в своєму листі 5 травня 1963 року пише: ...„Наша подяка тим тепліша, що саме з боку Вашої установи стрінули ми вже не раз чимало зрозуміння й реальної допомоги. Щиро вдячні за постійну матеріяльну та моральну підтримку". Підписано: За Виділ НТШ в Европі — проф. д-р Володимир Янів, — секретар, Теодосій Волошин — касир.

Читаючи такі відгуки з Европи, мимоволі переймаєшся глибшою пошаною до того українця в Америці, що хоч і перебуває в умовах особистого добробуту й забезпечення, але не забуває про свою моральну повинність підтримувати своєю лептою працю робітників науки, що такого забезпечення не мають, та допомагати в біді й злиднях своїм братам залишенцям; старим, хворим, інвалідам, сиротам, вдовам. Так багато є ще тих потребуючих, а такими малими зусиллями членів „Самопомочі" можна тій біді допомогти і потреби свого брата облегшити.

Ант. Кущинський

Канадійський парлямент дістав плян, як поборювати безробіття

Оттава. — Новий ліберальний уряд предложив в парляменті плян, щоб поборювати завелике число безробітних, яке в квітні цього року виносило 462,000 із усіх 6,559,000 робітних сил, що становило 7.04 відсотка. Про новий законопроєкт говорив міністер праці Аллен Мек Ічен, який повідомив, що уряд платитиме по $500 всім власникам нових домів, збудованих в перших чотирьох зимових місяцях, це значить від грудня до березня 1963—1964. Провідник опозиції Джан Діфенбейкер заявив, що вся ця програма ліберального уряду є повторенням програми консерватистів, яку давніше ліберали поборювали. Новість тут є тільки оті $500-бонуси, які будуть дискримінацією для всіх тих, які будуватимуть доми не в зимових місяцях. Новий урядовий плян передбачає більші урядові видатки на перевишкіл безробітних, й на перевишкіл безробітних яким загрожує втрата праці внаслідок технологічних осягів та промислових змін.

Ювілей Лесі Українки у Бріджпорті, Конн.

31-го березня залишиться в пам'яті зорганізованого жіноцтва Бріджпорту. В тому дні наш Відділ відсвяткував концертом День Українських Героїнь, получений з 50-літнім ювілеєм смерти поетеси Лесі Українки.

Слід тут зазначити, що підготовкою концерту зайнялася, при співпраці голови Відділу, культурно-освітня референтка п. М. Чубатий, а головним її осягом було зорганізовання жіночого хору Союзу Українок та підібранням матеріялу.

Прийшов очікуваний день. Заля заповнилася вщерть гостями, між присутніми бачимо представників усіх місцевих установ. Підноситься куртина. В глибині сцени видніє портрет Лесі Українки з ювілейними написами і датами в зелені пальм. Концерт відкрив п. Чубатий і з'ясував ціль святкування. За тим слідував гимн Союзу Українок у виконанні жіночого хору під дириґентурою п. Івана Козака, потім був добрий реферат голови Відділу, п. М. Шиманської. Темою реферату був: „Героїзм у творах Лесі Українки". Зокрема згадала прелеґентка про українських жінок-героїнь в минулому та в сучасності.. Оксана Шуст ніжно і з чуттям деклямувала „Поклін". І знов хор; тим разом співали три пісні до слів Л. Українки. Тепер слідувала деклямація Софії Максимюк (Василя) на тлі хору: До Сестер Українок. Хорові точки і деклямації роблять на присутніх помітне враження, винагородили присутні довгими оплесками. Чути було „Добре співали". На лицях союзянок проміниє усмішка вдоволення.

Після перерви глядачі мали нагоду подивляти вміло виведений на сцені монтаж „На День жінки героїні" у виконанні пп. Олімпії Сенів, Ольги Пендаківської та Ірини Борис. Ця остання точка теж заслуговує на велике признання. Концерт закінчено співом національного гимну.

Олександра Шуст
пресова референтка Відділу

СССР припиняє продукцію бомбовиків і надводних воєнних кораблів

Москва. — Нікіта Хрущов заявив лідерові британської Соціял. Партії Праці Гаролдові Вілсонові, який прибув до СССР на однотижневі відвідини, що Совєтський Союз припинив будову дальших надводних воєнних кораблів і літаків - бомбардувальників, як такі роди зброї, що становлять занадто ясну ціль для керованих ракет. У тригодинній розмові з Вілсоном Хрущов заперечував велику практичну вартість летунства і морської фльоти у випадку атомової війни, тому він заперечував вартість атомового збросння Франції. Щодо нових переговорів про підписання договору в справі заборони ядрових експериментів, то Вілсон виніс з тієї розмови з Хрущовим враження, що нема великих надій на успіх. У товаристві Вілсона знаходиться Патрік Ґордон Вокер, закордонно - політичний спеціяліст Партії Праці. В „Ізвєстіях" появилось тільки в одному реченні повідомлення, що в половині липня почнуться в Москві атомові переговори з ЗДА і Британією.

ЗДА проти політики уряду Південного В'єтнаму супроти буддистів

Сайгон. — Дисонанси, існуючі віддавна між З'єдиненими Державами та режимом південно-в'єтнамського президента Нґо Дінґ Дієма з приводу його соціяльно - економічної політики та нездарного способу воювання з комуністичними партизанами, поглибились ще в наслідку затяжного конфлікту того південно-в'єтнамського уряду з релігійним проводом буддистів. Буддисти становлять яких 70% всього населення Південного В'єтнаму, а решту творять римо-католики, при чому Нґо Дінґ Дієм і його прибічники та більшість державного апарату — це саме католики. Кілька тижнів тому прийшло до поважних заворушень в буддистському м. Гуе, де власті заборонили буддистам вивішуват свої прапори над крамницями і на домах з нагоди їх релігійного свята. Між буддистськими демонстрантами і військом та поліцією прийшло тоді до сутичок із багатьма вбитими і раненими. Похорони жертв перетворились в нові протиурядові демонстрації. Уряд затягав переговори з керівними буддистськими монахами, які ставили помірковані і цілком справедливі вимоги. Американська місія в Сайгоні опинилась в тим прикрішій ситуації, що південно-в'єтнамський уряд користувався отриманими раніше від американців літаками для перевозу військ проти власного населення — буддистів. Американці в Сайгоні стараються відмежуватись від тієї політики Нґо Дінґ Дієма але це нелегка справа.

В травні випродукували 715.007 авт

Дітройт. — Отомів Нюз подає, що цього року в травні випродукували 715 007 авт, що є найбільшим числом від рекордового 1955-го року, коли в тому місяці випродукували були 724 892 авта. В кінцевому тижні травня випродукували 139 190 авт, менше, як в попередньому тижні (149-049), бо був вільний день від праці — Меморіял Дей. В тому самому тижні 1962-го року число випродукованих авт становило — 121 321. Від початку цього року число нових авт становить — 3 351 426, в 1962-му році — 3 092 916. Від початку року число вантажних авт виносять — 626 710, а в 1962-му році в тому самому часі випродукували були вантажних возів — 534 842.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 15-го ЧЕРВНЯ 1963 р.:

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка, 372 Відд., о год. 7:30 веч. на залі як звичайно. Проситься вибрати свої чеки-дивіденди. — П. Шило, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Піврічні збори 42-го Відд. о год. 7:30 веч. в УНДомі при 237 Говп Еве. На зборах буде обговорена справа до підготови 70-літнього ювілею „Свободи" і роздавані чеки - дивіденди. Пожертви на Фонд Наглої Потреби можна складати через наш Відділ. — В. Марущак.

НЕДІЛЯ, 16-го ЧЕРВНЯ 1963 р.:

БЕТЛЕГЕМ, Па. Місячні збори Б-ва св. Димитрія, Відд. 288, о год. 11-ій перед пол. в церковній залі. — Д. Мушастий.

● РОЗШУКИ ●

Мати
Віра Андріївна Хмелівська
пошукує 2-х синів, які останній час до 1945 року були в Обер Шлезін Анатолія Петровича, нар.1923 р. і Олексія Петровича, нар. 1926 р. Хто б знав про їхнє перебування, прошу негайно повідомити на адресу:
Віра Андріївна Хмелівська
224 Park Terrace
Hartford, Conn (6)
U.S.A.

Посмертні згадки

ПЕТРО КРАВЦІВ — член 12 Відд. УНСоюзу в Гартфорді, Conn., помер 11-го квітня 1963 року в Hartford Hospital після майже двохлітньої недуги (рак в жолудку). Покійний народ. 15. серпня 1915 р. в Стрию, Зах. Україна. Був від вересня 1956 р. членом Відділу. Ніколи не жалів жертв на церковні й народні цілі. Полишив у жалобі дружину Наталію і 2 синів Івана й Василя. Панахиду відправив місцевий парох о. декан Баландюк в понеділок, дня 15. квітня, а похорон відбувся у вівторок, дня 16 квітня 1963 р. Покійного похоронено на українському цвинтарі в Glastenbury, Conn. біля Гартфорду. Вічна Йому пам'ять.
М. Кузьма, секр.

ТАРЗАН, ч. 5047. На ловах...

Тарзан переміг в бою Гарта і так зайняв його становище як король печерних людей. Він керував цим плем'ям під час ловецької експедиції,

Кілька днів він мандрував, очолюючи цю групу. Ґарт спочатку був заздрісний...

Але він не міг довго бути заздрісним, коли він постійно користав із того, що Тарзан був добрим стрільцем!